

ereszt-
kérdések

MUNKAFÜZET

TARTALOM

ELŐSZÓ	Mielőtt elkezdénénk	
1. HÉT	Bevezetés	5
2. HÉT	Jézus – Ki volt ő?	5
3. HÉT	Jézus – Miért jött?	11
4. HÉT	Jézus – Halála	11
5. HÉT	Mit jelent a kegyelem?	11
6. HÉT	Jézus – Feltámadása	11
KERESZTYÉN ÉLET A GYAKORLATBAN	A gyülekezet	11
	A Szentlélek	11
	Az imádság	11
	A Biblia	11
7. HÉT	Mit jelent keresztyénnek lenni?	11
8. HÉT	Krisztus útján járni	11
9. HÉT	Döntések – Heródes király	11
10. HÉT	Döntések – Jakab, János és Bartimeus	11

ELŐSZÓ

MIELŐTT ELKEZDENÉNK

AZ ELŐTTÜNK ÁLLÓ ÚT

Szeretettel köszöntjük a *Kereszt-kérdések* sorozat résztvevőjeként.

A következő tíz hét során három olyan kérdést fogunk megvizsgálni, ami a keresztyénség lényegét jelenti: Ki volt Jézus? Miért jött? Mit jelent követni Őt?

Bátran tegyen fel kérdéseket, függetlenül attól, hogy azok milyen egyszerűnek, vagy éppen bonyolultnak tűnnek. Ha pedig ki kell hagynia valami okból egy hetet, akkor sincs ok aggodalomra. Mindig meg lehet kérni valakit a csoportból, hogy röviden foglalja össze, amiről lemaradt.

Tehát akkor ki volt Jézus? Miért jött? És mit jelent Őt követni?

VEZÉRFONALUNK, MÁRK EVANGÉLIUMA

Hogy választ kapjunk a fenti kérdésekre, a Biblia egyik könyvét fogjuk használni. Ezt a könyvet szerzőjéről, Márkról nevezték el.

Mielőtt azonban fellapoznánk a Bibliát, néhány jó tanács azzal kapcsolatban, hogy hogyan igazodhatunk el benne:

- A Bibliának 2 fő része van: az Ószövetség és az Újszövetség. Az Ószövetség Jézus születése előtt íródott, míg az Újszövetség Jézus születése után.

- Összesen 66 könyv van a Bibliában: 39 az Ószövetségben, és 27 az Újszövetségben.
- Minden Bibliában van tartalomjegyzék az elején, ami segít megtalálni azt a könyvet, amire éppen a *Munkafüzet* hivatkozik.
- A Biblia minden könyve részekre van felosztva, és minden rész további versekre van bontva – mindkettő számozással van jelölve. Tehát a „Márk 1,1–3,6” a Márk Evangéliuma 1. részének 1. versétől a 3. rész 6. verséig tartó szakaszt jelent. Az összes bibliai hivatkozást így jelöljük a *Munkafüzetben*.
- Négy beszámoló található a Bibliában Jézus életéről – mind-egyik a szerzője után kapta a nevét: Máté, Márk, Lukács és János. „Evangélium”-nak hívják őket (az „evangélium” szó szerint az jelenté „örömhír”).
- Márk könyvét (amit Márk Evangéliumának neveznek), a Biblia körülbelül háromnegyed részénél találjuk meg, Máté és Lukács könyve között.

MIÉRT ÉPPEM MÁRK EVANGÉLIUMÁT OLVASSUK?

Az egyik jó ok arra, hogy Márkot olvassuk az, hogy ez a legrövidebb a négy Evangélium közül!

A másik ok az, hogy Márk egy döbbenetes állítással kezdi a könyvét. Első mondatában azt állítja, hogy Jézus Krisztus „az Isten Fia” (Márk 1,1). Más szavakkal, Márk azt mondja nekünk, hogy Jézus Isten, emberi formában.

Márk elolvasása után mindenkinek meglesz a lehetősége, hogy eldöntse: elfogadja, vagy elveti azt, amit az író állít.

Talán kétségeink vannak, hogy Márk leírása megbízható dokumentum-e Jézusról. Ezért fontos, hogy ugyanazokat a kérdéseket tegyük fel ezzel a könyvvel kapcsolatban is, mint amiket feltennénk bármilyen más írásmű esetén is, ami történeti feljegyzéseket tartalmaz:

Mit tudunk a szerzőről?

Márk közeli munkatársa volt Péternek, aki Jézus egyik „apostola” volt (vagyis azok közül való, akiket Jézus különleges módon kijelölt arra, hogy tanúi legyenek életének; lásd Márk 3,14). Papias így jegyezte le a Márk és Péter közötti kapcsolatot, Kr.u. 130 körül: „Márk, aki Péter tolmácsa volt, mindent, amit leírt, nagy pontossággal tette.”¹

Mikor keletkezett a dokumentum?

Egyértelműen látszik, hogy Péter tudta, hamarosan ki fogják végezni Jézusba vetett hitéért, amikor így írt: „Igyekszem azonban, hogy elköltözésem után is mindig megemlékezhesetek ezekről.” (2Péter 1,15) Péter a Kr.u. hatvanas évek közepén halt meg, így a tényleg arra engednek következtetni, hogy Márk éppen Péter halála előtt, vagy rövidebb halála után írta Evangéliumát, azért, hogy pontosan megőrizze Péternek, mint szemtanúnak a bizonyosságáté-
telét.

Hosszú idő telt-e el az események, és azok lejegyzése között?

Jézus i.sz. 30 körül halt meg. Ez azt jelenti, hogy körülbelül harmincévnyi eltérés van a Márk által leírt események és a lejegyzés időpontja között. Még bőven lehettek olyanok, akik átéltek azokat a történéseket, amelyeket leír, így Márk olvasói közül sokan azonnal ki tudtak volna szűrni bármiféle hazugságot, vagy következetlenséget. Sokan voltak olyanok is a szemtanúk közül, akik

ellenséges érülettel figyelték őt, és csak arra vártak, hogy hiteltelenné tehessék, amit ír. Már csak ezért is fontos volt Márknak, hogy beszámolója a valóságot tartalmazza.

Az eredeti dokumentum pontosan megőrizve jutott-e el hozzánk?

Ha a Bibliának, vagy bármely más ókori iratnak az eredetije nem létezik, akkor a következő kérdéseket kell feltennünk, hogy felmérjük a másolatok hitelességét:

- Mennyi idősek a másolatok?
- Mennyi az időbeli differencia az eredeti irat keletkezése, és a most létező másolat között?
- Hány másolatot találtak?

⇒ *Az alábbi táblázat válaszol ezekre a kérdésekre három, széles körben elfogadott történeti művel kapcsolatban, és összehasonlítja őket az Újszövetséggel. Töltsük ki az üresen hagyott mezőt, és vessük össze becslésünket a lap alján található válasszal.*

	Az eredeti dokumentum keletkezésének ideje	A legrégebbi fennmaradt másolat keletkezésének ideje	Az eredeti és a legrégebbi fennmaradt másolat között eltelt idő (keresztve)	Ma is létező ókori másolatok száma
TUKÓDIDESZ: A PELOPONNÉSZOSZI HÁBORÚ TÖRTÉNETE	Kb. Kr.e. 431–400	Kr. u. 900, és néhány töredék az I. század végétől	1.300 év	73
CEZAR: A GALL HÁBORÚ	Kb. Kr. u. 58–50	Kr. u. 825	875 év	10
TACITUS: HISTORIÆ ET ANNALES	Kb. Kr. u. 98–108	Kb. Kr. u. 850	750 év	2
ÚJSZÖVETSEGE	Kr. u. 40–100 (Márk: Kr. u. 60–65)	Kr. u. 350 (Márk: III. század)	310 év	*

(keresztve a másolatok között: 00001 és 00008 között 00005-ös értéket)

Amint a táblázat mutatja, az Újszövetség eredeti összeállításának időpontja, illetve a legrégebbi másolat keletkezése között eltelt idő viszonylag rövid. Ezen kívül, szemben a többi művel, hatalmas mennyiségű olyan korai kézirat maradt fenn, amely az Újszövetséget, vagy annak egyes részeit tartalmazza.

Vannak-e olyan egyéb történeti dokumentumok is, amelyek alátámasztják Márk beszámolóját Jézusról?

Az Újszövetség Jézusról szóló beszámolóján, és egyéb, más keresztény íráson kívül is létezik számos olyan bizonyíték, ami Jézus életére vagy állításaira vonatkozik. A samáriai történetész, Thallus (Kr. u. 52) beszél arról, hogy sötétség támadt Jézus keresztre feszítésekor (amelyet a Márk 15,33 is lejegyez)⁶. Josephus, az I. századbeli zsidó történetész pedig a következőket írja: „Ebben az időben élt Jézus, ez a bölcs ember, ha ugyan szabad öt embereket neveznünk. Ugyanis csodákat művelt és tanította az embereket, akik szívesen hallgatták az igazságot és sok zsidót és sok görögöt megnyert. Ő volt a Krisztus. És amár főembereink feljelentésére Pilátus keresztre feszítette, most is hívek maradtak hozzá azok, akik addig szerették. Mert harmadnap feltámadt és megjelent közöttük, mint ahogy Istenről küldött próféták ezt, és sok más csodálatos dologt előre megjövendöltek felőle. S még ma is megvan a keresztények felekezete, amely róla vette a nevét.”⁷

MÁRK EVANGÉLIUMÁNAK FELFEDEZÉSE

Minden héten lehetőségünk lesz arra, hogy megvizsgáljuk Márk Evangéliumának néhány fejezetét.

A *Házi feladat* olyan kérdéseket tartalmaz, amelyek segítenek nekünk ebben. A 6. hét végére elolvassuk a teljes Márk Evangéliumát.

A csoportunkkal külön is megvizsgálunk egy-egy olyan szakaszt, ami kiemelkedő jelentőséggel bír.

Néhány ötlet, ami segíthet abban, hogy a legtöbbet nyerjünk Márk Evangéliumának tanulmányozása során:

- Ne felejtjük el, hogy Márk konkrét céllal ír: azért, hogy elmondja az embereknek az örömhírt Jézusról (Márk 1,1). Márk Evangéliuma nem pusztán egy esetleges gyűjtemény Jézus életének eseményeiből és tanításából. Ellenkezőleg, gondosan válogatott történeteket ír le Jézus életéből, és tudatosan teszi őket meghatározott sorrendbe. Azért teszi ezt, mert szeretné, hogy olvasói pontosan megértsék, kicsoda Jézus.
- Jó példát találunk erre a Márk 15,33–39-ben. Miért visz el Márk bennünket a Jeruzsálem falain kívüli kereszt történései mellől (33–37. v.) a város szívében található templomba (38. v.), majd vissza a kereszthez (39. v.)? Azért, mert azt akarja, hogy megértsük, ezek az események valami módon kapcsolódnak egymáshoz, és elmondanak valamit Jézusra vonatkozóan.
- Mint bármilyen más könyvnél, úgy itt is, a szövegösszefüggés mindig nagyon fontos. Ha találkoznak valamivel, amit nem értünk, tegyük fel magunknak a kérdést, hogy mi történt közvetlenül előtte, és vegyük számításba azt is hogy mi történt rögtön utána.
- Az is lényeges, hogy Márkot a Biblia teljes összefüggésében lássuk. Ahogyan nem lenne értelme Márk Evangéliumának olvasását a 10. résznél kezdeni, anélkül, hogy végiggondolnánk, mi történt az előző kilenc fejezetben, épp úgy rendkívül fontos érteni, hogy Márk hogyan illeszkedik be a bibliai elbeszélés-vonalba. Az Ószövetségben Isten lépésről-lépésre kibontakozó tervéről olvashatunk, amint embereket hív el a Vele való kapcsolatra. Márk Evangéliumához érve azt látjuk, hogy ez a terv elérte beteljesedését. A Márknál olvasható ószövetségi idézetek segítenek megérteni ezt.

Például, a Márk 1,2–3 versekben az író az Ószövetségből idéz. Miért teszi ezt? És miért ezen a ponton teszi? Azért, mert szeretné, ha megértenénk, hogy az események, amiket leír, egy nagyobb egész részét képezik.

Márk Evangéliumának tanulmányozása során ki-ki felfedezheti magának, hogy ki volt Jézus, miért jött, és mit jelent őt követni.

¹ Papias, in: Eusebius, *Ecclesiastical History* III. kötet, 39. rész. Idézte: *Historia Ecclesiastica: An Ecclesiastical History to the Year 324 of the Christian Era* (S. Bagster London, 1842) 152. o.

² További információkért a dokumentummal kapcsolatos időpontokra és helyszínekre vonatkozóan lásd P. J. Rhodes, *Thucydides History* (Aris and Phillips Warminster, 1998) 30. o.; és B. Grenfell & A. Hunt, et al, *The Oxyrhynchus Papyri* (60 kötet; London: Egypt Exploration Fund, 1898-1993) Legrégebbi fennmaradt példány: Firenze, Biblioteca Medicea Laurenziana, LXIX.2, X. sz.

³ További információkért a dokumentummal kapcsolatos időpontokra és helyszínekre vonatkozóan lásd L. D. Reynolds, *Texts and Transmission: A Survey of the Latin Classics* (Clarendon Press Oxford, 1983) 35-36. o. Legrégebbi fennmaradt példány: Párizs, Bibliothèque Nationale lat. 5763, IX. sz. 2. negyed

⁴ További információkért a dokumentummal kapcsolatos időpontokra és helyszínekre vonatkozóan lásd L. D. Reynolds, *Texts and Transmission: A Survey of the Latin Classics* (Clarendon Press Oxford, 1983) 406–407. o. Legrégebbi fennmaradt példány: Firenze, Biblioteca Medicea Laurenziana, 68.1 Kb Kr. u. 850

⁵ További információkért a dokumentummal kapcsolatos időpontokra és helyszínekre vonatkozóan lásd K. Aland és B. Aland, *The Text of the New Testament* (Eermands Grand Rapids, 1989). Az Ószövetség legrégebbi fennmaradt példánya: – British Library, Add. 43725. Márk legrégebbi fennmaradt másolata: Dublin, Chester Beatty Könyvtár, C.B.P.I, III.sz.

⁶ Thallus, *History* 3. Kötet. Lejegyezte Julius Africanus in: *The Extant Fragments of the Five Books of Chronography of Julius Africanus XVIII* (1). Idézte: *The Antenicene Fathers: Translations of the Writings of the Fathers down to A.D. 325*, VI (szerk. Alexander Roberts és James Donaldson; A. Cleveland Coxe; Eerdmans Grand Rapids 1979–1986) 136. o.

⁷ *Josephus Flavius, A Zsidók Története XVIII.* kötet 3. r. (3)., (Gondolat–Talentum Budapest, 1995) 451. o.

1. HÉT BEVEZETÉS

BESZÉLGETÉS CSOPORTOKBAN (1)

Köszöntjük a *Kereszt-kérdések* sorozat résztvevőjeként.

ELŐADÁS VÁZLAT

„Jézus Krisztus, az Isten Fia evangéliumának kezdete.” (Márk 1,1)

- Számos oka van annak, hogy sejtethjük Isten létezését: a világegyetem rendezettsége, a természet szépsége, és az emberi test rendkívüli felépítése. Emellett az a kínzó érzés is, hogy bármit teszünk vagy sikerül elérnünk, nem elégít meg teljesen bennünket, arra utal, hogy valami hiányzik az életünkéből.
- De hogyan győződhetünk meg arról, hogy Isten valóban létezik? Be kellene neki mutatkoznia nekünk. Márk szerint Isten pontosan ezt tette. Azért, hogy bemutatkozhasson nekünk, emberré

JEGYZETEK

lett: s ezt a személyt úgy hívják, Jézus Krisztus.

- Kereszténynek lenni azt jelenti, hogy kapcsolatban vagyunk Istennel. Ezért örömhír „Jézus Krisztus evangéliuma”.

CSOPORTOS BESZÉLGETÉS (2)

Ha feltehetne Istennek egy kérdést, tudva azt, hogy választ is kap rá, mi lenne az?

Mi a személyes véleményünk a keresztyénséggel kapcsolatban?

Hogy tetszik az a gondolat, hogy szakítsunk időt Márk evangéliuma elolvasására?

HÁZI FELADAT

Minden héten megismerünk néhány újabb fejezetet Márkból. A 6. Hét végére így végigolvassuk az egész Evangéliumot, mind a 16 részt.

⇒ *Olvassuk el a Márk 1,1–3,6 részt.*

Összefoglalás: Kezd fény derülni arra, hogy valójában kicsoda Jézus, a vallási vezetők azonban szembeszegülnek vele.

⇒ *Válaszoljunk a következő kérdésekre, amelyek a szakasz jobb megértését szolgálják. Arra is van hely a végén, hogy leírjuk azokat a kérdéseinket, amiket szívesen megbeszélhének a következő alkalommal.*

1. Kik mutatnak Jézusra a Márk 1,1–13 szerint?
(Nézzük meg különösen a 2. a 7. és 11. verset)

2. Mit mondanak ezek a versek arról, hogy kicsoda Jézus?

3. Mi felett van ereje és hatalma Jézusnak?
(lásd Márk 1,16–20, 21–22, 23–28, 40–45; 2,1–12)

4. Mi volt a célja Jézus eljövételének?
(lásd Márk 1,14–15, 35–39; 2,17)

5. Jól látható Jézus fontossági sorrendje – az evangélium hirdetése előbb jön, mint a test meggyógyítása. Vajon mi lehet ennek az oka?

6. Kik szállnak szembe Jézussal, és véleményünk szerint miért alakulhatott ez így? (lásd Márk 2,6–7, 16; 3,2–6)

7. Mit mondanak el Márk nyitó fejezetei arról, hogy kicsoda Jézus? Mi következik ebből arra nézve, ahogyan Hozzá viszonyulunk?

Gondolataim a Márk 1,1–3,6 szakasszal kapcsolatban